

ઘોરણ : 10 ગુજરાતી

પાઠ : 19

એક બપોરે

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા (✓) ની નિશાની કરો.

(1) ખેતરના શેઢે શું બન્યું હતું ?

(ક) બળદ થાકીને બેસી ગયા હતા

(ખ) સારસી ઊડી ગઈ હતી

(ગ) વરસાદ તૂટી પડતો હતો

(ઘ) ગળા સમું ઘાસ ઊગી ગયું હતું

(2) કવિ ક્યાં વૃક્ષ નીચે બેઠા હતા ?

(ક) બાવળ

(ખ) બોરડી

(ગ) આંબો

(ઘ) મહુડી

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નોનોનાં એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

(1) ઢોચકીમાં છાશ પાછી રેડવાનું કવિ કોને કહે છે ?

➤ મા ને કવિ ઢોચકીમાં છાશ રેડી દેવાનું કહે છે.

(2) કવિ ભારવેલો અઝિ ઠારી દેવાનું કેમ કહે છે ?

➤ ભારવેલો અઝિ ઠારી દેવાનું કહે છે કેમ કે હવે તેમને કોઈ કાર્યમાં કે વસ્તુમાં રસ રહ્યો નથી.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નનો બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો.

(1) કવિ ક્યાં સુધી મહુડીની છાંય તળે પડી રહેવા માંગે છે ?

➤ પોતે નિષ્ક્રિય થઈને જીવનના અંત સુધી મહુડીના છાંય તળે પડી રહેવા માંગે છે. એના ઊડી જવાથી કાવ્યનાયકને હૃદયમાં ખાલીપો અનુભવાય છે. એક સારસી જે કવિને બહુ જ પ્રિય લાગે છે. તે ખેતરને શેઢેથી ક્યાંક ઊડી ગઈ છે. એમને જીવનમાંથી રસ ઊડી ગયો છે.

પ્રશ્ન : 4 નીચેના પ્રશ્નોના સાત-આઠ લીટીમાં જવાબ આપો.

(1) સારસીના ઊડી જવાથી કવિ ઉપર થયેલી અસર તમારા શબ્દોમાં લખો.

➤ ભલે આકાશ રેલાઈ જાય, ગળા સુધી ઘાસ ઉગે તોપણ તેમણે એની પરવા નથી. તે બપોરે જમવા માટે ઢોચકીમાંથી કાઢેલી છાશને ફરી રેડી દેવાનું અને રોટલા બાંધી દેવાનું એમની માને કહે છે

સમગ્ર કાવ્યમાં ગામડાના જીવનનું વર્ણન છે. પોતાના ખેતરમાં
હળ છે, માં છે, બળદ છે, મહુડો છે, શેઢો છે, સારસી છે. અચાનક
પોતાના ખેતરનાં શેઢેથી સારસી ઊડી જતાં કવિ વ્યાકુળ થઈ
જાય છે. કવિને ક્યાંય ચેન પડતું નથી. હવે તેમનું જીવનમાંથી
રસ ઊડી ગયો છે. હવે તેમને ખાવામાંય રસ રહ્યો નથી. જમ્યા
પછી ચલમ ફુંકવામાં મજા આવતી હતી તેમાં પણ તેમને કસ

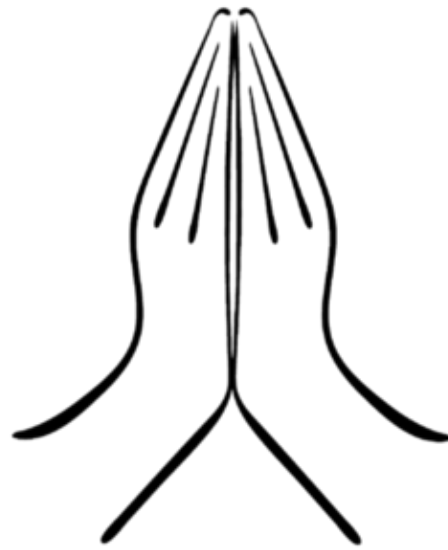
જણાતો નથી. હવે તો બળદને હળે જોતરવાની પણ ના પાડી દે છે.
સારસીના પ્રતીક દ્વારા તે પ્રતિબિંબિત થાય છે. કેવળ શૂન્યમનસ્ક
થઈને તેને મહુડીની છાંય નીચે પડી રહેવામાં આનંદ આવે છે.

(2) ગ્રામજીવનમાં ખેતર-વાડીનું બપોર વેળાનું ચિત્રાત્મક વર્ણન કરો.

- એક બાજુ ગોળ તૈયાર થતો હોય, તો બીજી બાજુ શેરડીનો રસ નીકળતો હોય. થોડી વાર મહુડીને છાંયે આરામ કરે. આવનારા મુસાફરો અને મહેમાનો સોના જેવો પીળો ગોળ ખાવા આપે અને આદું-લીંબુ નાખી શેરડીનો રસ પણ પાચ છે. આ રીતે મહેમાનોનું ખૂબ જ સરસ રીતે સ્વાગત કરે. ગામડાના જીવનમાં ખેતર-વાડી

ખેડૂતનું સાર સર્વસ્વ છે. સવારે નાહી-ઘોઈ નાસ્તો કરીને ખેડૂત પોતાને ખેતર જવા નીકળી પડે. બળદને પણ હળમાંથી છૂટા કર્યા હોય. બળદ પણ આમતેમ ફરે, ઘાસ ચારે અને થોડી વાર એ પણ આરામ કરી લે. ખેતરની એક બાજુ પાણીનો પંપ ચાલતો હોય. શેરડી ભીંગી હોય, શેરડીનો કોલુ પણ ફરતો હોય.

Thanks

For watching